

Кіреєнко К. В. Концепт *love* в англійських повсякденно-побутовій і фольклорно-магічній картинах світу / К. В. Кіреєнко // Лінгвістика. Комунікація. Освіта : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 14 – 15 березня 2013 р.). – Луганськ : Вид-во ЛДАКМ, 2013. – 260 с. – С. 38 – 41.

УДК 811.111'1

К. В. Кіреєнко
м. Луганськ

КОНЦЕПТ *LOVE* В АНГЛІЙСЬКИХ ПОВСЯКДЕННО-ПОБУТОВІЙ І ФОЛЬКЛОРНО-МАГІЧНІЙ КАРТИНАХ СВІТУ

Загальнолюдська універсальність «кохання» як один з ключових концептів мовної культури неодноразово була об'єктом уваги як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Питання залишається актуальним, про що свідчать нові дослідження в цьому напрямку. Висока щільність і різнотипність вербалізації концепту *LOVE* пояснюється його психологічною, соціальною та культурною релевантністю для людини. У нашій розвідці, що є частиною комплексного лінгвістичного дослідження, ми зіставимо когнітивні ознаки концепту *LOVE* в англійських повсякденно-побутовій і фольклорно-магічній картинах світу з метою виявлення спільних сем. Семи ж, наявні в структурі концепту *LOVE* в англійській повсякденно-побутовій картині світу і відсутні в англійській фольклорно-магічній моделі світу, проілюструють відмінності між світосприйняттям мага та пересічної людини.

Український мовознавець А. С. Зеленько, фундатор синергетичного детермінізму, при визначенні картини (моделі) світу виходить з її синкретичного характеру і диференціює цю синкретичну картину на повсякденно-побутову (мовну), наукову, міфологічно-релігійну та художню. Повсякденно-побутова модель світу реалізується у повсякденному мовленні, що частково зафіксоване у словниках, художня – у мові художньої літератури, наукова – в енциклопедіях, релігійна – в релігійних джерелах, міфах тощо [1, с. 263]. Російська дослідниця М. В. Піменова виділяє вісім картин світу, а саме наївну, мовну, міфологічну, фольклорну, релігійну, філософську, концептуальну й індивідуально-авторську. Дослідниця наголошує, що фольклорна картина світу відмінна від мовної як щодо змісту компонентів, так й щодо будови. Оскільки в фольклорній картині світу зафіксовані донаукові, наївні, міфологічні уявлення, набір найістотніших серед них, що був підданий концептуалізації, не збігається з представленим у мовній картині світу. Ті з фольклорних концептів, які на поняттєвому рівні збігаються з загальнокультурними, відмінні від них на рівні аксіологічному [3, с. 46 – 47]. Отже, ми, спираючись на видатних вчених А. С. Зеленька та М. В. Піменову, в нашій розвідці аналіз концепту *LOVE* в англійській повсякденно-побутовій картині світу робимо на матеріалі словників, а концепту *LOVE* в англійській фольклорно-магічній картині світу – на матеріалі любовних замовлянь. Аналіз концепту *LOVE* у повсякденно-побутовій картині світу здійснюємо, орієнтуючись на методику, розроблену В. Стерніним та І. Левицьким, яка базується на ідеї нерівноправності семантичних компонентів у смисловій структурі лексеми. За допомогою лексикографічних джерел англійської мови складаємо список лексем, які входять до тлумачення ядерної лексеми-ідентифікатора концепту (у нашому випадку *LOVE*). Кожне повнозначне слово у словниковому тлумаченні ядерної лексеми кваліфікуємо як самостійний компонент [2, с. 25]. Констатуємо: чим ближче до пояснюваної лексеми перебуває елемент тлумачення (сема), тим більше він пов'язаний з основним значенням лексеми. За поріг входження слова до ядра концепту беремо величину 0,5 (і вище). Якщо ж вагомість лексичного компонента в тлумаченні ядерної лексеми дорівнює величині нижче 0,5, вважаємо, що цей компонент входить до структури периферії аналізованого концепту.

Отже, під час аналізу 12 англійських словників ми виявили такі компоненти, що входять до тлумачення ядерної лексеми-ідентифікатора *love*: admiration (1), affectionate (1), caring (1), close (1), parental benevolence (1), tenderness (1), family (1), member of your family

(1), kinship (1), friend (1), emotion (1), positive (1), powerful (1), preeminent (1), romantically attracted (1), passionate (1 – 0,83), sexually attracted (1 – 0,8), concern (1 – 0,77), kindness (1 – 0,77), friendship (1 – 0,66), regard (1 – 0,6), attachment (1 – 0,44), warm (1 – 0,44), deep (1 – 0,4), feeling (1 – 0,4), sexual desire (1 – 0,4), another person (1 – 0,33), strong (1 – 0,22), delightful (1 – 0,22), fondness (1 – 0,2), liking (1 – 0,2), affection (1 – 0,11), devotion (1 – 0,11), instance (0,88), sexual attraction (0,88 – 0,4), romantic (0,85 – 0,8), one of the opposite sex (0,83), devoted (0,83), tender (0,83 – 0,44), object of love (0,8), object of devotion (0,8), passion (0,8), object of warm affection (0,8 – 0,33), adoration (0,77), god (0,77), humans (0,77), personified influence (0,77 – 0,66), literary subject (0,77 – 0,66), God (0,77 – 0,5), interest (0,75 – 0,66), enjoyment (0,75 – 0,42), person that you feel a strong romantic attraction to (0,71), person that you feel a strong sexual attraction to (0,71), attraction (0,66), sexual passion (0,66), sexual affection (0,66), sexual activity (0,66), desire (0,66), relation between sweethearts (0,66), good will (0,66), person that you feel attracted to (0,66), honey (0,66), kind (0,66), naked winged child (0,66), god of love (0,66 – 0,16), Venus (0,66 – 0,16), Cupid (0,66 – 0,11), God's creatures (0,6), dear (0,6), dearest (0,6), beloved person (0,6 – 0,33), term of endearment for a beloved person (0,6 – 0,28), pleasure (0,57 – 0,42), person for whom one has strong feelings of affection (0,55), sweetheart (0,55 – 0,33), object of interest (0,5), object of attraction (0,5), gratitude (0,5), reverence (0,5), due (0,5), person that you like (0,5 – 0,4), thing that you like (0,5 – 0,4), activity that you like (0,5 – 0,4), pet (0,44), treasured object (0,44), emotional (0,44), intense (0,44), fond (0,44), erotic love (0,4), charity (0,4), virtue (0,4), sexual love (0,4 – 0,2), pretty thing (0,33), expression of one's affection (0,33), friendly form of addressing (0,33 – 0,14), predilection (0,22), enthusiasm (0,22), object of enthusiasm (0,22), charming (0,22), great (0,2), lovemaking (0,2), making love (0,2), love life (0,2), sexual activity between two people (0,2), sexual intercourse between two people (0,2), brotherhood (0,11), Eros (0,11), Godly (0,11).

Відзначимо, що при формуванні ядра концепту нами було взято за поріг частоти 0,36 (тобто 4 з 12 словників). Зважаючи на обраний поріг входження лексики до ядра концепту, що дорівнює 0,5 (і вище), а також з огляду на поріг частоти використання лексики (0,36), стратифікуємо отриманий список в англійській мові, диференціювавши його за двома групами:

1) лексики з вагомістю 0,5 і вище та порогом частоти 0,36 і вище формують основне значення ядерної лексики-ідентифікатора концепту LOVE в англійській повсякденно-побутовій картині світу, найтісніше пов'язані з поняттям «кохання» і віднесені до ядра аналізованого концепту: *feeling, affection, another person, liking, beloved person, devotion, enjoyment, member of your family, friend, fondness, attachment, sexual desire, sexual attraction, God, Cupid, term of endearment for a beloved person; strong, warm* (18 лексичних одиниць).

2) лексики, вагомість яких не перевищує 0,5, а поріг частоти 0,36 виражають периферійні значення ядерної лексики-ідентифікатора концепту та повинні бути виключені зі складу ядра: *friendly form of addressing, concern, god of love, pleasure, sweetheart, emotion, kindness, friendship, regard, object of warm affection, god, personified influence, literary subject, interest, sexual passion, Venus, person that you like, thing that you like, activity that you like, sexual love, admiration, caring, parental benevolence, tenderness, family, kinship, instance, one of the opposite sex, object of love, object of devotion, passion, adoration, humans, person that you feel a strong romantic attraction to, person that you feel a strong sexual attraction to, attraction, good will, person that you feel attracted to, honey, sexual affection, sexual activity, desire, relation between sweethearts, naked winged child, God's creatures, person for whom one has strong feelings of affection, object of interest, object of attraction, gratitude, reverence, pet, treasured object, erotic love, charity, virtue, pretty thing, expression of one's affection, predilection, enthusiasm, object of enthusiasm, lovemaking, making love, love life, sexual activity between two people, sexual intercourse between two people, brotherhood, Eros; close, deep, delightful, passionate, sexually attracted, romantic, tender, affectionate, kind, positive, powerful, preeminent, romantically attracted, devoted, dear, dearest, due, intense, emotional, fond, charming, great, Godly* (90 лексичних одиниць).

Під час аналізу англійських любовних замовлянь, представлених у *The Ultimate Book of Spells* [4], *Exploring Spellcraft* [5], *A Practical Guide to Witchcraft and Magick Spells* [6], *Encyclopedia of Spells* [7], ми виявили такі семантико-когнітивні ознаки (семеми) концепту LOVE: 1) семема ПОСТІЙНІСТЬ (29 %) репрезентована семами 'суб'єкт та об'єкт кохання приречені бути разом вічно', 'суб'єкт та об'єкт кохання – одне ціле', 'постійне зближення суб'єкта та об'єкта кохання', 'постійний ріст, розвиток, зростання почуття'; 2) семема ЗАЛЕЖНІСТЬ (20 %) представлена семами 'потяг, тяжіння до об'єкта кохання, потреба бачити його постійно', 'постійні думки про об'єкт кохання', 'кликати об'єкт кохання', 'жадоба, нудьга, туга за об'єктом кохання'; 3) семема НЕВОЛЯ (14 %) репрезентована семами 'неможливість встояти, опиратися об'єкту кохання', 'полон', 'прив'язаність суб'єкта кохання до об'єкта кохання', 'серце суб'єкта кохання з'єднане з серцем об'єкта кохання'; 4) семема КАРИТАТИВНІСТЬ (12 %) представлена семами 'взаємне кохання', 'взаємна вірність та повага', 'радість', 'наповненість та радість у серці', 'тепло у серці'; 5) семема ЖАР (8 %) репрезентована семою 'жар, палання, пристрасть, збудження'; 6) семема СТРАЖДАННЯ (7 %) представлена семами 'неспокій', 'безсоння', 'біль', 'кохання пронизує серце, наче шип'; 7) семема НЕМИНУЧІСТЬ (5 %) репрезентована семою 'кохання передбачене долею, воно спіткає будь-де, від нього не втекти й не сховатися'; 8) семема ОСОБЛИВІСТЬ ОБ'ЄКТА КОХАННЯ (5 %) представлена семами 'об'єкт кохання → друг', 'об'єкт кохання – розрада та підтримка', 'об'єкт кохання перебуває неподалік від суб'єкта кохання'.

Проведений аналіз виявив сім спільних когнітивних ознак концепту LOVE, наявних у структурі досліджуваного концепту як і в повсякденно-побутовій моделі світу, так й у фольклорно-магічній картині світу англійських любовних замовлянь, а саме 'потяг, тяжіння до об'єкта кохання' ('attraction'), 'прив'язаність суб'єкта кохання до об'єкта кохання' ('attachment'), 'вірність та повага' ('devotion and regard'), 'радість' ('enjoyment'), 'тепло' ('warmth'), 'жар, палання, пристрасть, збудження' ('passion, desire'), 'об'єкт кохання → друг' ('friend, friendship'). Отримані результати свідчать про те, що чаклун та пересічна людина феномен кохання розуміють лише на 27 % однаково. Для пересічної людини кохання – це, перш за все, глибоке ніжне романтичне почуття, у той час коли для мага любов постає хворобою, біллю, стражданням та залежністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Зеленько А. С.** Проблеми семасіології в аспекті лінгвістичних парадигм : навчальний посібник для студентів й аспірантів вищих навчальних закладів / А. С. Зеленько. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2010. – 396 с.
2. **Левицкий В. В.** Экспериментальные методы в семасиологии / В. В. Левицкий, И. А. Стернин. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1989. – 192 с.
3. **Пименова М. В.** Языковая картина мира : учеб. пособ. ; изд. 2-е, испр. и доп. / Марина Владимировна Пименова. – Кемерово : КемГУКИ, 2011. – 106 с. (Серия «Славянский мир». Вып. 7).
4. **Ball P. J.** *The Ultimate Book of Spells* / Pamela J. Ball. – London : Arcturus Publishing Limited, 2007. – 352 p.
5. **Dunwich G.** *Exploring Spellcraft* / Gerina Dunwich. – New Jersey : New Page Books, 2001. – 224 p.
6. **Eason C.** *A Practical Guide to Witchcraft and Magick Spells* / Cassandra Eason. – Norfolk : Foulsham, 2001. – 256 p.
7. **Johnstone M.** *Encyclopedia of Spells* / Michael Johnstone. – London : Arcturus Publishing Limited : Capella, 2003. – 200 p.